

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

De zin van een schriftelijke wilsverklaring: reactie op het artikel 'Dementie en (zelf)euthanasie, lessen uit de praktijk'

den Hartogh, G.

Publication date

2012

Document Version

Author accepted manuscript

Published in

Tijdschrift voor Gezondheidszorg en Ethiek

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

den Hartogh, G. (2012). De zin van een schriftelijke wilsverklaring: reactie op het artikel 'Dementie en (zelf)euthanasie, lessen uit de praktijk'. *Tijdschrift voor Gezondheidszorg en Ethiek*, 22(2), 39-40.

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: <https://uba.uva.nl/en/contact>, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

De zin van een schriftelijke wilsverklaring

Reactie op het artikel 'Dementie en (zelf)euthanasie, lessen uit de praktijk'

Ik behoor tot de mensen die er veel belang aan hechten om het laatste deel van mijn leven niet te hoeven doorbrengen in een toestand van dementie. Om te beginnen is de kans om je als demente patiënt heel ongelukkig te voelen veel groter dan de kans om dan monter en blij door het leven te gaan. Je verliest immers je greep op de werkelijkheid, en dat kan haast niet anders dan met emoties van angst en woede gepaard gaan. Maar belangrijker is dat ik zelfs geen blijde demente zou willen zijn: wat mij tegenstaat is niet alleen de ervaring maar vooral ook de werkelijkheid van dementie, de afbraak van mijn persoon en van alles wat in mijn leven waarde had.

Als ik mij op dit moment voorstel hoe ik dit schrikbeeld zal kunnen vermijden, dan kom ik uit op het scenario van Ton Vink. Als de diagnose definitief is ben ik dan

ook van plan een afspraak te maken met hem of met een van zijn collega's, en een keuze te maken uit de bestaande mogelijkheden om mijn leven te beëindigen: met een te bestellen euthanaticum als pentobarbital, of door te stoppen met eten en drinken. In het laatste geval hoop ik dat ik van mijn huisarts de begeleiding krijg die volgens de KNMG tot de gewone taak van de arts behoort. Waarom niet wachten tot ik volledig in de toestand ben geraakt die ik vrees, en daar dan uit geholpen te worden door een euthanasie waar ik nu in een schriftelijke wilsverklaring om kan vragen? Allereerst om een pragmatische reden. De kans dat een Nederlandse dokter bereid zou zijn om op zo'n verzoek in te gaan is heel gering en zal dat ook na de geruchtmakende casus die Vink bespreekt wel blijven. Het is overigens niet de wet die dokters in de weg staat, al denken de meeste artsen dat, en Vink kennelijk ook (zie noot). Daarnaast erken ik ook de morele reden die Vink noemt: als ik vanuit mijn eigen lezing van mijn levensverhaal tot het besluit kom

dat een fase van dementie daar niet in past, verdient het de voorkeur dat ik dan ook zelf de nodige stappen neem, zonder daar anderen mee te belasten. En, inderdaad, het doden van een mens is altijd een belasting, maar als die mens zelf niet meer in staat is om te begrijpen wat er gebeurt en daaraan volledige en dankbare medewerking te geven, neemt die last alleen maar toe. Dat mag je je dokter niet willen aandoen.

Deze grond voor mijn voorkeur om het zelf te doen heeft overigens een paradoxaal karakter, dat vooral opvalt als dokters daar zelf op verwijtende toon over beginnen. Ja, wij hebben er alle begrip voor dat het in jouw belang is die fase te mogen overslaan. Maar hoe durf je ons te vragen je daarbij te helpen, het leven is voor ons onaanraakbaar. En daarom moet je zelf nog maar even een extra stuk, maanden tot jaren, van dat voor ons onaanraakbare leven opofferen. Is er een ethicus in de zaal die mij dit kan uitleggen? Maar goed, Vink is geen dokter, hij mag het zeggen en ik ben het met hem eens.

Toch zing ik niet helemaal zijn liedje. Want bij dat voorstellen om er zelf op tijd uit te stappen komt alles op de timing aan. In de beginfase van de dementie kan iedere dag nog net zoveel goeds bieden dat je geneigd bent je beslissing steeds uit te stellen. Maar het verloop van de dementie is grillig; het proces kan plotseling versnellen, in het bijzonder in samenhang met uiterlijke gebeur-

tenissen als het wegvallen van een dierbare of een verhuizing naar het verpleeghuis. De ene dag denk je nog dat het te vroeg is, en de volgende dag is het al te laat. Bovendien, zelfs de definitieve diagnose kan nog steeds te laat komen, op een moment dat juist een Alzheimerpatiënt al niet meer tot enig ziekte-inzicht in staat is.

Eigen schuld, had je maar flinker moeten zijn, zeggen dan de dokters van het type Bert Keizer. Maar niet elke patiënt is een ervaren zeezeiler zoals Jan-Ru. Ik hoop dat ik er in slaag om de juiste tijd te bepalen, maar als dat niet lukt zou het zo'n geruststellende gedachte zijn als er ook dokters bereid zijn de zware morele last te dragen om mij alsnog te helpen.

Ik houd mijn schriftelijke wilsverklaring dus nog maar even op zak.

Noot

Zie Govert den Hartogh, De betekenis van de schriftelijke wilsverklaring, *Nederlands Juristenblad* 16 maart 2012, afl. 11, p. 734-9.

Prof. dr Govert den Hartogh

Universiteit van Amsterdam, Capaciteitsgroep Philosophy and Public Affairs

Oude Turfmarkt 143, 1012 GC Amsterdam

E-mail: G.A.denHartogh@uva.nl